

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 108
Æbelø, havet syd for og Næra Strand

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 108 Æbelø, havet syd for og
Næra Strand.

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Luftfotos: Jan Kofod Winther

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

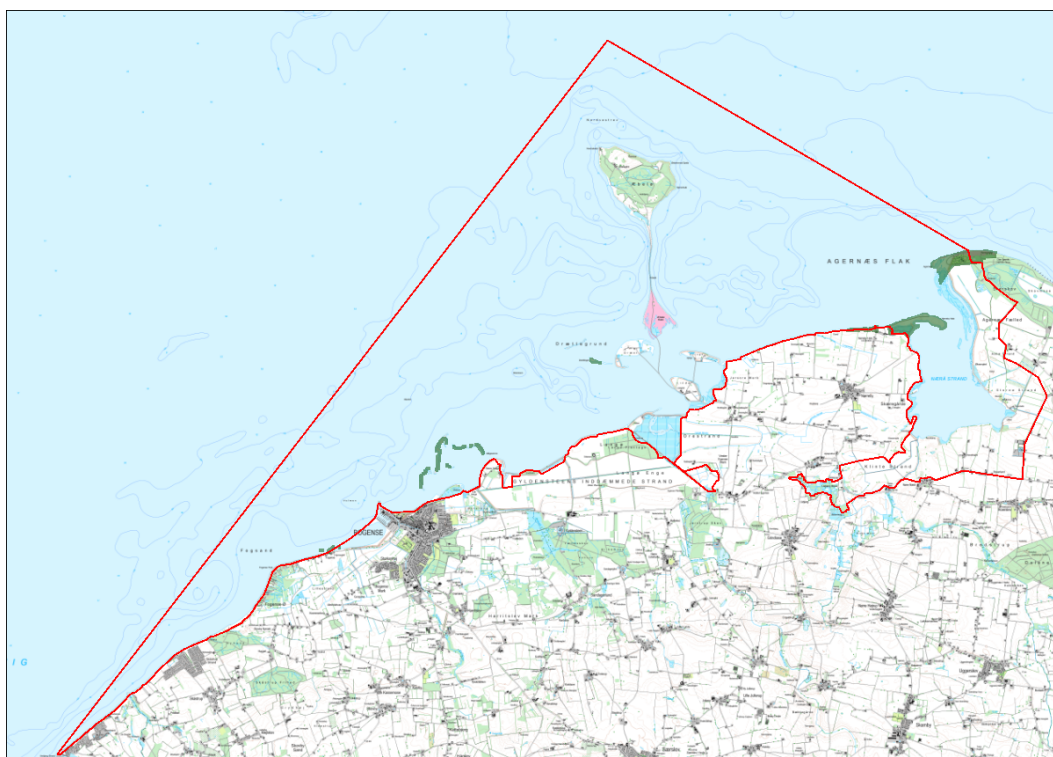
978-87-7279-886-8

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N108 *Æbelø, havet syd for og Nærá Strand* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 73 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter. Der er ikke kortlagt skovnaturtyper på Naturstyrelsens arealer. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

For supplerende læsning henvises til enhedens [Driftsplan for Nørreby Hals](#).

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015.

Områdebeskrivelse

Natura 2000 området har et areal på 13.161 ha hvoraf ca $\frac{3}{4}$ består af hav og $\frac{1}{4}$ består af land. Æbelø, Dræet og Ejlinge er dannet som morænebakker under sidste istid. Ved havets aflejring dannes stadig nye øer og på læsiden af øerne dannes krumodder og strandvolde. Nordkysten af Fyn har været en fliget kyst med en vrimmel af øer og fjorde, men i slutningen af forrige århundrede blev flere af øerne forbundet med diger og de bagvedliggende områder blev afvandet og opdyrket. Nogle af de inddæmmede arealer henligger dog som strandenge, ferske enge og moser. Havområdet udgøres af vidstrakte lavvandede sandflader, stenrev, dybe sedimentationsbassiner samt en række strandsøer og kystlaguner, hvoraf den lavvandede Nærá Strand er den største i området. En stor del af de lavvandede flader er blotlagte ved ebbe. Området har således en stor variation af naturtyper og er bl.a. et vigtigt raste- og fourageringsområde for ande- og vadefugle samt yngleområde for flere fuglearter.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Billede 2 Nærá Strand, set fra nord. Vadehavslignende forhold, krumoddedannelser og inddæmmede fjordområder. Foto: Jan Kofod Winther.

Indenfor Natura 2000 området ejer Naturstyrelsen ca. 73 ha, som er områder ved Nørreby Hals og Flyvesandet samt Mågeøerne og nydannede holme i området. Ved Flyvesandet er sand fløjet fra forstranden og har dannet klitter, som et af de få steder på Fyn. På den modsatte side af indløbet til Næra Strand, ligger Nørreby Hals, som består af strandeng. [Næra - Agernæs Vildtreservat](#) i mellem Æbelø og Flyvesandet strækker sig over et fladvandet havområde med øer og holme i den vestlige del og det store Agernæs Flak mod øst ud for Næra Strand. Store dele af flakket tørlægges ved lavvande og udgør et af Fyns største vadeområder.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype/art	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	22
	2130	Grå/grøn klit	6
<i>I alt</i>			29
(Levesteder for) arter	A132	Klyde	Ikke vurderet
	A195	Dværgterne	

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages eller vil blive foretaget *løbende* pleje ved f.eks. græsning på ca. 16 ha strandenge og bekæmpelse af invasive arter på ca. 1 ha grå/grøn klit.

Der vil ske en indsats med henblik på begrænsning af skadelig færdsel på ca. 6 ha grå/grøn klit.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

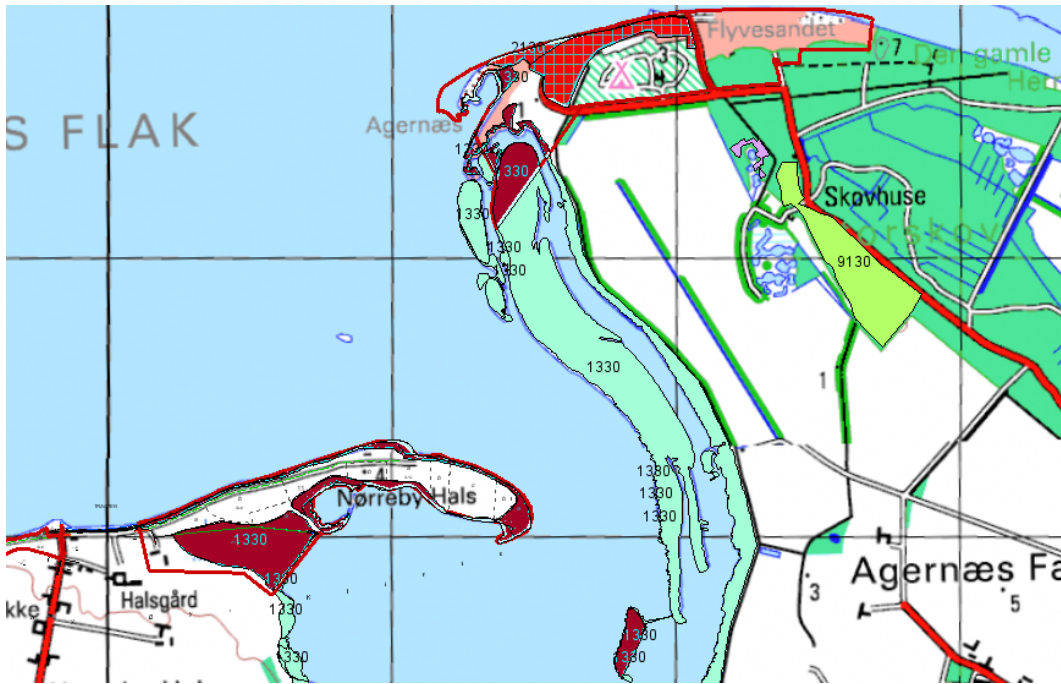
		Periodens mål	Ha (ca.)
1330	Strandeng	Naturlig dynamik	2
		Naturtypebevarende pleje	17
2130	Grå/grøn klit	Naturtypebevarende pleje	2
		Afhjælpning af negative fysiske påvirkninger	6

Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
1330	Strandeng	Andet areal uden drift	eksisterende	2
		Græsning	eksisterende	13
			nyt	4
		Hegning	nyt	3
2130	Grå/grøn klit	Færdselsregulering ved anlæg/omlægning af sti	eksisterende	6
		Bekæmpelse af invasive arter	nyt	1

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Billede 3 Kort som viser arealer med lysåbne naturtyper, der løbende plejes (rød farve).

❖ Arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Disse tiltag fremgår af tabel G. Bemærk dog, at tabel G *ikke* indeholder Naturstyrelsens *myndighedsmæssige* artsforvaltning via vildtreservater.

Specifikt af hensyn til dværgterne gennemføres færdselsregulering via skiltning.

	Periodens mål
A132 Klyde	Sikring af artens levested
A195 Dværgterne	Beskyttelse mod forstyrrelser
	Sikring af artens levested

Tabel F Mål for arter

Tabel G Specifik artspleje

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
A132 Klyde	Ingen indsats i perioden aht. art alene	eksisterende
A195 Dværgterne	Færdselsregulering ved skiltning	

I tabel G er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er indsatsen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N108

Indenfor Natura 2000 området ejer Naturstyrelsen ca. 73 ha, som er områder ved Nørreby Hals og Flyvesandet samt Mågeøerne og nydannede holme i området. Ved Flyvesandet er sand fløjet fra forstranden og har dannet klitter, som et af de få steder på Fyn. På den modsatte side af indløbet til Næra Strand, ligger Nørreby Hals, som består af strandeng. [Næra - Agernæs Vildtreservat](#) i mellem Æbelø og Flyvesandet strækker sig over et fladvandet havområde med øer og holme i den vestlige del og det store Agernæs Flak mod øst ud for Næra Strand. Store dele af flakket tørlægges ved lavvande og udgør et af Fyns største vadeområder.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	22
	2130	Grå/grøn klit	6
			29
I alt			29

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i tabel b. Der skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Areal uden drift	eksisterende	2
		2
Begrænsning af skadelig færdsel	eksisterende	6
		6
Bekæmpelse af invasive arter	nyt	1
		1
Græsning	eksisterende	13
	nyt	4
		17

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for dværgterne, som fremgår af tabel e.

Tabel e Planlagt indsats for arter *udover* indsatsen for naturtyperne

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
A195 Dværgterne	Begrænsning af skadelig færdsel	eksisterende

I tabel e er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er indsatsen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000-planen](#)

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Naturstyrelsens areal på Nørreby Hals er omfattet af fredningen [Nørreby Hals](#) ved OFN kendelse af 25. juli 1979, og er del af vildtreservatet "Næra- Agernæs Vildtreservat". Fredningen har som formål at bevare landskabet.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil der alene ske en pleje af de lysåbne arealer i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning eller omlægning og dele i græsningsdrift. Alle forekomster af lysåbne naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

Der vil være en øget risiko for at der sker en tilgroning på strandengen og den invasive art rynket rose vil brede sig på klitarealerne på bekostning af naturtypekarakteristiske plante- og dyrearter. Ligeledes vil der være større risiko for at forstyrrelser fra færdsel og rekreative aktiviteter forringe levesteder for ynglende kystfugle.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte drift og pleje vil ændre udbredelsen af arter i området samt udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper.

- Plejeindgrebene (med henblik) på lysåben natur vil påvirke det åbne landskab og påvirke områdets rekreative funktioner.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder arealreduktion/fragmentering, tilgroning og invasive arter. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål, som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via pleje af naturtyperne strandeng og klit. Den planlagte bekæmpelse af invasive arter vil påvirke artssammensætningen i området og således modvirke at den invasive art bliver dominerende på bekostning af arter tilknyttet naturtypen klit. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et

forbedret naturgrundlag. Planen vil dog indebære visse lokale adgangsbeholdninger af hensyn til dværgterne.

Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter der måtte forekomme i Natura 2000-området omfattet af plejeplanen vurderes at blive påvirket positivt.
Jordbund		X	
Vand			Aktiv lukning af dræn og grøfter vil føre til mere naturlige hydrologiske forhold for de våde naturtyper på udpegningsgrundlaget.
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Den planlagte ekstensive drift og naturpleje vil opretholde det lysåbne landskab. Plejeplanen bidrager således positivt til bevarelsen af eksisterende landskabelige værdier. Fragmentering af naturen imødegås. Ekstensivering medfører desuden, at der kommer mere vand i landskabet.
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv		X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogrammet. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-Kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N108 *Æbelø, havet syd for og Næra Strand*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil naturtyperne blive plejet/drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til styrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

Plejeplanen forventes at sikre og forbedre naturtilstanden i området ved hjælp af ekstensiv drift og pleje af de lysåbne naturtyper på områdets udpegningsgrundlag samt genopretning af mere naturlige hydrologiske forhold. Ligeledes forventes plejeplanen at sikre og forbedre yngle- og levesteder for områdets arter. Dermed sikres og øges også de landskabelige værdier, herunder mulighederne for rekreative oplevelser knyttet til lysåben natur. Tilstanden for skovnaturtyperne på områdets udpegningsgrundlag ved hjælp af en skovnaturtypebevarende drift og pleje samt udlæg til urørt skov.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk